

Asia: VN/14777/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoitinta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoinnista?

Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT ei kannata sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoitinta velkaisen julkisen talouden tukemiseen. Vakuutusmaksut on tarkoitettu vakuutusperusteisten menojen rahoittamiseen, eikä sosiaalivakuutusmaksuja tule käyttää muun julkisen talouden vahvistamiseen.

Sosiaaliturvarahastojen maksuja pitää käyttää yleisesti hyväksytyyn vakuutusperiaatteen mukaisesti ansiosidonnaisten etuuksien rahoittamiseen. Julkisen talouden sopeutus tulee tehdä menoja leikkaamalla, tuloja lisäämällä tai näiden yhdistelmällä.

Vakuutusperiaatteen ja vakuutusten korvauksien heikentäminen voi aiheuttaa painetta työehtosopimusneuvotteluihin.

Lausuttavaa sairauspäivärahan laskentakaavan muuttamisesta?

Laskentakaavan muutos heikentää entisestään vakuutusmaksuilla saatavaa turvaa suurella osalla palkansaajista. On kokonaisuuden kannalta arveluttavaa, että tiettyjen henkilöiden sosiaalivakuutusturvan heikentäminen on julkisen talouden sopeuttamisen keino.

Esityksessä tulisi paremmin kuvata auki nykyisen vakuutusperiaatteen toteutuminen eri tulotasoilla ja rinnastaa sitä muihin sosiaalivakuutuksen osa-alueisiin. Esityksessä kannattaisi kuvata paremmin maksettujen vakuutusmaksujen ja niillä saatavien korvausten suhdetta ja arvioida vakuutusperiaatteen toteutumista ja kuvata eri korvausluokissa olevien palkansaajien määrät ja heille koituvat laskennalliset tappiot.

Lausuttavaa taloudellisista vaikutuksista?

Taloudellisissa vaikutuksissa pitäisi kuvata tarkemmin voimaantulon ajankohdan aiheuttama ylimääräinen kanavointi ja sen suuruusluokka. Koska etuudet määräytyvät eri ajankohdassa eri tavoin mutta maksut muuttuvat kesken kaiken, aiheutuu rahastoille ylimääräistä kustannusta suhteessa sisään tuleviin maksuihin.

Lausuttavaa työllisyysvaikutuksista?

Työllisyysvaikutukset oletetaan perustellen verrattain pieneksi, ja muutos sinällään ei aiheuttane isoja muutoksia työnteon kannustimiin. On huomattava, että vaikka työhön kohdistuvat maksut pysyvät sinällään ennallaan, kohdentuu pieniin ansioihin veronkevennystä ja suurempiin ansioihin kiristystä. Tämän vaikutusta ei eritellä raportissa.

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Kotitalouksiin kohdistuvassa osiossa voisi kuvata tarkemmin vakuutusmaksujen ja niillä rahoitettavien etuuksien suhdetta eri tulotasoilla.

Lausuttavaa vaikutuksista yrityksiin ja muihin työnantajiin?

Uudistus ei ole neutraali työnantajien välillä vaan uudistus kohtelee pieniä ja suuria työnantajia eri tavoin. Vaikutusarvioissa tulisi eritellä kustannuksia tarkemmin eri kokoluokan työnantajien välillä. Julkisiin työnantajiin olisi esitettävä tarkemmat laskelmat valtionosuusindeksi ja hyvinvointialueindeksi huomioiden, että kuinka paljon kulut kasvavat ja kuinka paljon rahoitustilanne kokonaisuutena muuttuu. Kanavoinnin mahdolliset kielteiset vaikutukset kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen on kompensoitava ko. työnantajille. Valtion taloutta ei tule pönkittää erilaisten kanavointiratkaisujen seurauksilla kunnilta ja hyvinvointialueilta leikkaamalla.

Lausuttavaa vaikutuksista viranomaisiin?

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa muista yhteiskunnallisista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

Voimaantulon ajankohdan ja teknisen toteutuksen vuoksi rahastoihin sisään tulevat maksut ja ulosmaksettavat etuudet menevät eritahtisesti, ja tätä kertaluonteista kuluerää ei huomioida. Valtio käytännössä kanavoi sosiaaliturvarahastoista ylimääräistä suhteessa lakiesityksen alkuperäiseen tavoitteeseen. Vaihtoehtoisina tapoina olisi voitu harkita voimaantulon porrastamista tai yksinkertaisempaan ja selkeämpään ratkaisuna ylimääräistä kertakorvausta sosiaaliturvarahastoihin valtion taholta, jolloin kanavointi olisi tavoitteensa mukaisesti neutraali.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT ei kannata sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia velkaisen julkisen talouden tukemiseen. Kaavailut muutokset heikentävät entisestään sosiaaliturvajärjestelmän ansiosidonnaista vakuutusperusteisuutta suurelta joukolta kansalaisia entisestään. Kaavailtu voimaantulo aiheuttaa ylimääräisen kertaluonteisen kanavoinnin rahastoista valtion taloutta tilkitsemään, mikä on ristiriidassa päämäärän kanssa.

Tammensalo Carita

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT - Juho Ruskoaho, pääekonomisti